

Szövés-fonás, varrás, csipkeverés

A szövés-fonás mindmáig a legelterjedtebb háziipari foglalatosság. Még a gyári termékek leggazdagabb választéka sem tudta teljesen kiszorítani a paraszti szövőszékeket, s még mindig akad falusi ház, ahol, főleg télen, csattog az osztováta. Ipari méretű termeléssel a kisipari szövetkezeti egységek és azok bedolgozói igyekeznek az egyre növekvő szükségletet kielégíteni.

Háznál készül - Csíkszentdomokoson, Csíkszépvízen, Gyergyóhollón, a Tatros völgyében - a subaszőnyeghez hasonló, puhára ványolt, vastag, meleg gypjútakaró is, a cserge.

A sodrott gypjúból szőtt festékes-rakottas nagy aggatott gypjúszőnyeg, takaró, ágyterítő, falvédő a Hargita-vonulat mindkét oldalán egyaránt közismert és elterjedt. A székely szőnyeg mértani díszítőmotívumai, igen kimért színhasználata (rozsdabarna, tubáksárga, sötét porosz-kék, nyersfehér, esetleg világoszöld és borvörös) hagyományos jelleget őriz. A virágmintás gypjúszőtemények a románlakta vidékek kedvenc háziipari termékei és kelengyedarabjai. Az ipari méretekben felújított festékes szőnyegszövés - gazdagabb színhasználattal és változatosabb díszítő elemekkel - szerencsésen folytatja a hagyományokat. Ezeket a termékeket a népművészeti boltokban megyszerte árusítják.

Gyapotból, kenderből és lenből vagy ezek elegendő anyagából hímes törülközőket, abroszokat, futókat, szedetttes falvédőket, kispárnákat szőnek. A megye minden tájegységén otthonos ez a háziipari foglalatosság. Ipari méretekben Csíkdánfalván és Székelykeresztúron meg közvetlen környékén gyártanak ilyen szőteményeket, a hagyományos szövés technika és minták felhasználásával. A varrottas párnák, terítők, abroszok keresztszemes mintáit a változatok gazdagsága jellemzi. A sóvidéki, kászeni, csomafalvi, csíkszentmártoni, csíkszeredai, mintagyűjtemények felújításával olyan hagyományos népi díszítés kerül ismét vászonra, ami megérdemli, hogy emlékként néhány darabjukat magával vigye a turista.

A Maros völgyének színgazdag hímzése nemcsak a helyi román népviseletet díszíti, hanem törülközőket, asztalfutókat, díspárnákat is. Az ilyen pontvarrásos és öltögetett hímzés országosan keresett és megbecsült termék.

A gyimesi csángók visszáján (fonáján) varrott mintáinak kifogyhatatlan változatai ugyancsak megyénk népművészetét gazdagítják. A kismesterségek sorába tartozik, de díszítőmotívumai révén népi alkotás a bundahímzés is. A megye északi határától, Bébortól Kecsetig a hímzett kisbundák nagy gazdagságát találjuk. Ezek a bundák a mértanivá sűrűsödött, stilizált elemek a szabadrajzú virágmintákkal társulnak, színben is bővelkedő, igazi ünnepi ruhadarabot varázsolnak az irhamellényből. A népi alkotótehetség leheletfinomságú terméke a székelyszentkirályi vert csipke, amelyet megyénkben egyedül ebben a faluban készítenek. A csipkeverés módját is érdemes megismerlenni, elbűvölő látvány, ahogy a fűrgé ujjú asszonyok a gombostűkkel határolt mintát a sok, cérnaszálhoz kötött fagolyócska átdobálásával szinte percek alatt terítővé varázsolják.

Népi foglalatosság nálunk a szalmafonás is. Főleg a megye délnyugati sarkában, Bögöz, Dobó, Vágás, Béta, Székelymogyorós falvakban hagyományos. Férfi és női szalmakalapokat, táskákat, falvédőket készítenek ipari mennyiségben. Bögözben ezen kívül praktikus fürdőtáskákat, lábtörlőket, mintás falvédőket is szőnek kukoricaháncsból. Siménfalván a vesszőfonás terjedt el. Az itt készült, fényezett vesszőkosarak, a mézeskosarak, a vesszőfonatú kerti asztalok és székek nagy keresletnek örvendenek.

Farkaslakán és Zetelakán színes rongycsíkokból megkapó szépségű figurális szőnyeget szőnek. Ezek a primitív képzőművészetnek is páratlan példái.

Feladatlap

1. Határozd meg, milyen terméket jelöl:

- osztováta:
- szőtemény:

2. Nevez meg anyagszükségletük megjelölésével legalább 10 terméket! Egy anyaghoz több termék is tartozhat.

anyag	termék

3. Milyen következményekkel járt a növekvő szükségletek megjelenése?

4. Miért érdemes s turistáknak Erdélyben járva beszerezni egy-két szőteményt?

5. Milyen hasonlóságokat illetve különbségeket állapíthatunk meg a csángók két jellegzetes kismesterségének terméke között? Határozd meg a két terméket, s ez alapján töltsd ki a táblázatot!

A két összehasonlított termék megnevezése:

	1. termék:	2. termék:
Hasonlóságok		
Különbségek		